Lieta Nr. C06024512
PAC-0165/2015

S P R I E D U M S

Latvijas Republikas vārdā
Rīgā 2015.gada 27.janvārī

Latvijas Republikas Augstākās tiesas Civillietu tiesu palāta šādā sastāvā:
tiesas sēdes priekšsēdētāja tiesnese Z.Pētersone,
tiesnese I.Grauda
un tiesnesis N.Riņķis
ar sekretāriem N.Redlihu, A.Pētersoni,
piedaloties zvērinātām advokātēm S.Bitei un Z.Bičkovičai,
izskatīja atklātā tiesas sēdē 2015.gada 13.janvārī
civillietu /pers. A/ tiesību pārņēmēju /pers. C/, /pers. D/, /pers. E/ un /pers. B/ prasībā pret /pers. B/ par uztura līguma atcelšanu, atbildētājas īpašuma tiesību uz nekustamo īpašumu dzēšanu zemesgrāmatā un prasītāju īpašuma tiesību uz nekustamo īpašumu nostiprināšanu zemesgrāmatā, sakarā ar /pers. A/ tiesību pārņēmēju apelācijas sūdzību par Zemgales apgabaltiesas Civillietu tiesas kolēģijas 2012.gada 12.septembra spriedumu, un Civillietu tiesu palāta

k o n s t a t ē j a

/pers. A/ 2012.gada 09.februārī cēla Zemgales apgabaltiesā prasību pret /pers. B/, kurā lūdza:

1) atcelt starp /pers. A/ un /pers. B/ 2009.gada 03.aprīlī noslēgto uztura līgumu, ar kuru uztura ņēmēja /pers. A/ nodeva savai meitai uztura devējai /pers. B/ īpašumā nekustamo īpašumu /Nosaukums A/ Bauskas rajonā, Rundāles pagastā (kadastra Nr. /numurs A/), kas sastāv no četriem zemes gabaliem ar kopējo platību 64,3 ha un ēkām (būvēm): dzīvojamās mājas, saimniecības ēkas, pagraba, klēts, sūkņu mājas, garāžas, šķūņa un pirts, tādā stāvoklī, kā tas atrodas dabā, līdz ar visiem piederumiem, tiesībām un pienākumiem;

2) dzēst Bauskas zemesgrāmatu nodaļas Rundāles pagasta zemesgrāmatas nodalījumā Nr. /numurs B//pers. B/ nostiprinātās īpašuma tiesības uz nekustamo īpašumu /Nosaukums A/ Bauskas rajonā, Rundāles pagastā (kadastra Nr. /numurs A/);

3) nostiprināt /pers. A/ Bauskas zemesgrāmatu nodaļas Rundāles pagasta zemesgrāmatas nodalījumā Nr. /numurs B/īpašuma tiesības uz nekustamo īpašumu /Nosaukums A/ Bauskas rajonā, Rundāles pagastā (kadastra Nr. /numurs A/).

Prasībā norādīts, ka 2009.gada 03.aprīlī starp /pers. A/ kā uztura ņēmēju no vienas puses un /pers. B/ kā uztura devēju no otras puses tika noslēgts uztura līgums, ar kuru /pers. A/ nodeva savai meitai /pers. B/ īpašumā nekustamo īpašumu /Nosaukums A/ Bauskas rajonā, Rundāles pagastā (kadastra Nr. /numurs A/), kas sastāv no četriem zemes gabaliem ar kopējo platību 64,3 ha un ēkām (būvēm): dzīvojamās mājas, saimniecības ēkas, pagraba, klēts, sūkņu mājas, garāžas, šķūņa un pirts. Uztura līgums ierežistrēts Zemgales apgabaltiesas zvērinātas notāres Aijas Biezās aktu un apliecinājumu reģistrā ar Nr. /numurs/.

Īpašuma tiesības uz nekustamo īpašumu /pers. B/ nostiprinātas Bauskas zemesgrāmatu nodaļas Rundāles pagasta zemesgrāmatas nodalījumā Nr. /numurs B/ 2009.gada 27.aprīlī.

Saskaņā ar uztura līguma 1.3.punktu uztura devēja /pers. B/ pieņem no uztura ņēmējas /pers. A/ nekustamo īpašumu un par to apņemas uztura ņēmējas dzīves laikā uztura ņēmējai dot uzturu, tas ir, ēdienu, mitekli, apģērbu un kopšanu līgumā noteiktajā apmērā un kārtībā. Savukārt uztura līguma 2.punktā tika noteikts uztura apmērs un tā došanas kārtība, pielīgstot, ka uztura devējas pienākums ir dot uztura ņēmējai pienācīgu ēdienu, tas ir, piegādāt nepieciešamos pārtikas produktus, pēc viņas lūguma nodrošināt maltītes sagatavošanu, nodrošināt ar atbilstoša izmēra apģērbu un apaviem, uztura devēja kopj un aprūpē uztura ņēmēju atbilstoši vispārpieņemtajiem sanitārajiem un higiēnas noteikumiem u.c.

Prasītāja norādīja, ka uztura devēja ne tikai nav pildījusi ar uztura līgumu uzņemtās saistības, bet visu šo laiku faktiski ir dzīvojusi uz uztura ņēmējas ietaupījumu un uzkrājumu rēķina, bet, šiem uzkrājumiem izbeidzoties, ir sākusi pret uztura ņēmēju izturēties rupji un cilvēka cieņu pazemojoši (psiholoģiska spiediena izdarīšana, draudēšana, norādes, ka uztura ņēmēja par daudz ēdot, bieža atstāšana bez maltītes un medicīnas precēm), kas prasītājas ieskatā nav savienojams ar turpmāku uztura līguma darbību.

Faktu, ka uztura devējai nebija līdzekļu savu saistību izpildei, apstiprina viņas bezdarbnieka statuss. Uztura devēja nestrādāja, un viņai nebija līdzekļu uzņemto saistību izpildei. Savukārt uztura ņēmējai bija uzkrājumi, kas tika tērēti gan uztura ņēmējas, gan uztura devējas un viņas ģimenes locekļu ikdienas vajadzību apmierināšanai. Prasītājas ieskatā uztura devējas rīcība, kas izpaudās kā savu uzņemto saistību neizpilde un necienīga attieksme pret uztura ņēmēju, izmantojot uztura ņēmējas vecumu un uzticēšanos, ir vērtējama kā ļaunprātīga un pretēja Civillikuma 1.pantā ietvertajam labas ticības principam.

Prasītāja uzskatīja, ka viņai ir tiesības vienpusēji atkāpties no līguma uz Civillikuma 1589., 2104., 2105. un 2193.panta pamata.

Atbildētāja/pers. B/ 2012.gada 29.martā iesniedza tiesā rakstveida paskaidrojumus, kuros /pers. A/ prasību neatzina un lūdza noraidīt.

Atbildētāja norādīja, ka prasītāja un atbildētāja nodibināja uztura ņēmējas un uztura devējas tiesiskās attiecības ar 2009.gada 03.aprīļa uztura līgumu, kas pie notāres Aijas Biezās ierežistrēts ar Nr. /numurs/.

Uztura līguma 1.3.punktā puses noteica, ka par pieņemto prasītājas nekustamo īpašumu atbildētāja apņemas dot prasītājai uzturu, tas ir, ēdienu, mitekli, apģērbu un kopšanu prasītājas dzīves laikā. Uztura līguma 2.l. - 2.5.punktā puses konkretizēja noteikumus par uzturu:

1) ar pienācīgu ēdienu tika saprasta nepieciešamo pārtikas produktu piegādāšana un maltītes sagatavošana pēc lūguma;

2) ar apģērbu tika saprasta nodrošināšana ar atbilstoša izmēra apģērbu un apaviem;

3) ar kopšanu tika saprasta aprūpe atbilstoši vispārpieņemtajiem sanitārajiem un higiēnas noteikumiem;

4) papildus tika iekļauta arī apgādāšana ar medikamentiem atbilstoši ārstējošā ārsta norādījumiem, nodrošināšana ar savlaicīgu un pietiekamu citu

veidu medicīnisko palīdzību, apmaksājot visus nepieciešamos ārstēšanas izdevumus;

5) ar mitekli tika saprasta piešķirtā dzīvokļa tiesība, jo prasītāja palika un joprojām dzīvo atsavinātajā īpašumā.

Uztura līguma 2.6.punktā minētais uzturs tika izteikts naudas izteiksmē – ne mazāk kā 87,20 latu mēnesī, atbilstoši pašvaldības izziņai par viena iedzīvotāja mēneša vidējo uztura apmēru, kas vienā gadā, kapitalizējot kopā ar likumiskajiem procentiem, ir 1 109,18 latu un desmit gados – 11 091,80 latu. Par šādu kopējo uztura vērtības summu nekustamā īpašuma zemesgrāmatas nodalījuma IV daļas 1., 2.iedaļā izdarīts ieraksts Nr. 8.1. par ķīlas tiesību par labu prasītājai. Atbildētāja norādīja, ka minimālais uztura apmērs faktiski palicis nemainīgs kopš uztura līguma noslēgšanas, ko apliecina arī Centrālās statistikas pārvaldes noteiktais iztikas minimums, proti, 172,49 latu mēnesī uztura līguma noslēgšanas brīdī un 173,38 latu – šobrīd.

Atbildētāja nepiekrita prasībā norādītajam, ka viņa neesot pildījusi uztura līgumā uzņemtās saistības. Ja prasītāja tiešām nesaņemtu uzturu saskaņā ar uztura līgumu, kā viņa to apgalvo, tad prasība tiktu celta agrāk, nevis tad, kad pagājuši gandrīz trīs gadi no uztura līguma noslēgšanas.

Pusēm nav strīda par to, ka uztura līgumā noteiktās saistības tika izpildītas laikā no līguma noslēgšanas – 2009.gada aprīļa līdz 2010.gada decembrim (ieskaitot), kad stājās spēkā Zemgales apgabaltiesas 2010.gada 06.decembra lēmums civillietā Nr. C06036409. Minētajā civillietā tika celta prasība par īpašuma tiesību atzīšanu uz nekustamo īpašumu un zemesgrāmatu ierakstu grozīšanu pret /pers. A/ un /pers. B/ kā līdzatbildētājām. Viens no prasījumiem, kas tika izvirzīti pret līdzatbildētājām, bija noslēgtā uztura līguma atzīšana par spēkā neesošu un ierakstu dzēšana zemesgrāmatā par /pers. A/ nostiprināto dzīvokļa tiesību līdz mūža beigām un ķīlas tiesību uztura vērtībā. Noslēdzot izlīgumu minētajā civillietā, /pers. A/ nolūks bija uztura līguma spēka saglabāšana, kas netieši apliecina, ka viņa bija apmierināta ar uztura līguma izpildīšanu.

Atbildētāja norādīja, ka Rundāles pašvaldības sociālā dienesta darbinieki 2011.gada 03.novembrī, atbilstoši pašas prasītājas lūgumam, veica prasītājas apsekošanu dzīvesvietā un aktā konstatēja, ka prasītājai tiek nodrošināta aprūpe.

Uztura līgums tiek pildīts joprojām, neskatoties uz celto prasību. Pēdējos trīs mēnešos prasītājas uzturam iztērēti vismaz 581,08 latu, kas ir vidēji vismaz 193,70 latu mēnesī. Minētais vairāk nekā divas reizes pārsniedz uztura līgumā noteikto minimālo apmēru.

Atbildētāja uzskatīja, ka prasības celšanas patiesie motīvi ir nevis uztura līguma neizpildīšana un necienīga izturēšanās, bet gan tas, ka prasītājai radies mērķis nodrošināt viņas dēlam /pers. C/ daļu no atbildētājai atsavinātā nekustamā īpašuma. Minētais mērķis prasītājai radies 2011.gada aprīlī, kad /pers. C/ apciemojis prasītāju viņas 81.dzimšanas dienā. 2011.gada vasarā, pēc tam, kad atbildētāja norādīja uz nekustamā īpašuma daļas pieprasījuma /pers. C/ nepamatotību, tika izteikts brīdinājums par prasības celšanu tiesā pret atbildētāju par uztura līguma atcelšanu un īpašuma tiesību atjaunošanu uz nekustamo īpašumu.

Atbildētāja uzskatīja par nepamatotu prasībā norādīto, ka atbildētāja esot sākusi izturēties rupji un cilvēka cieņu pazemojoši pret prasītāju, izdarot psiholoģisko spiedienu, draudot, atstājot bez maltītes un medicīnas precēm, jo gadījumā, ja tas būtu patiesi, norādītās darbības negatīvi ietekmētu viņas veselību un ģimenes ārsts izdarītu attiecīgas atzīmes medicīniskajos dokumentos. Atbildētāja norādīja, ka nevienā dokumentā nav (un arī nevar būt) fiksēts ēdiena vai medikamentu trūkums, fiziskās un garīgās veselības apdraudējums.

Atbildētāja norādīja, ka pastāvīgi nodrošina prasītājai siltu ēdienu, arī atbildētājas dēls /pers. F/ palīdz nodrošināt prasītājai ēdienu un citu uzturu. Ģimenes ārsta sagatavotais izraksts apliecina, ka, atbilstoši uztura līgumam, prasītājai tiek nodrošināta pienācīga veselības aprūpe, kas izpaužas regulāros ārsta apmeklējumos un ārsta nozīmēto medikamentu regulāras lietošanas nodrošināšanā.

Atbildētāja nepiekrita prasībā norādītajam, ka viņai neesot bijuši līdzekļi uztura došanas saistību izpildei. Atbildētāja norādīja, ka ir 2004.gada 07.aprīlī Uzņēmumu reģistrā reģistrētās Bauskas rajona Rundāles pagasta zemnieku saimniecības /Nosaukums B/ īpašniece, kas ir pastāvīgs atbildētājas ienākumu avots. Atbildētājas personīgajā kontā un atbildētājas zemnieku saimniecības kontā nepārtraukti atradās naudas līdzekļi, no kuriem varēja tikt un tika nodrošināts prasītājas uzturs, ko apliecina bankas kontu izraksti. Personīgajā kontā 2008.gadā tika ieskaitīti vairāk nekā 21 600 latu, 2009.gadā – ap 700 latu, 2010.gadā – ap 2 000 latu. Zemnieku saimniecības kontā 2010.gadā tika ieskaitīti vairāk nekā 7 700 latu, 2011.gadā – 22 200 latu. Atbildētāja norādīja, ka šo līdzekļu nepārtraukta esamība apliecina, ka prasītājai saskaņā ar uztura līgumu tiks nodrošināts uzturs pielīgtajā apmērā arī turpmāk.

Savus uzkrājumus prasītāja tērēja pēc saviem ieskatiem un atbilstoši viņas gribai, kas nekad netika ierobežota vai ietekmēta. Turklāt naudas esamība banku kontos nav pierādījums uztura līguma 2.1. - 2.6.punktā noteiktā uztura realizēšanai, jo netika noslēgta vienošanās par ikmēneša naudas pārskaitījumiem no atbildētājas prasītājai, kas arī neatbilstu uztura došanai uztura līguma izpratnē.

Atbildētāja norādīja, ka prasības pieteikumā nepareizi norādīts no atbildētājas atprasāmā nekustamā īpašuma /Nosaukums A/ Rundāles pagastā, Rundāles novadā (kadastra Nr. /numurs A/) sastāvs. Proti, no paskaidrojumiem pievienotās 2011.gada 20.aprīļa zemesgrāmatu apliecības redzams, ka nekustamais īpašums sastāv no diviem (nevis četriem) zemes gabaliem ar kopējo platību 46,6 ha (nevis 64,3 ha) un attiecīgām ēkām (būvēm). Nekustamā īpašuma sastāva izmaiņas izskaidrojamas ar iepriekšminēto Zemgales apgabaltiesas 2010.gada 06.decembrī apstiprināto izlīgumu civillietā Nr. C06036409, kurā /pers. E/ un /pers. D/ cēla prasību pret līdzatbildētājām /pers. A/ un /pers. B/ par īpašuma tiesību atzīšanu uz nekustamo īpašumu un zemesgrāmatas ierakstu grozīšanu. Puses civillietā Nr. C06036409 noslēdza izlīgumu, kurā labprātīgi vienojās par divu zemesgabalu atdalīšanu no nekustamā īpašuma. Ievērojot minēto, prasītāja nevar prasīt no atbildētājas nekustamo īpašumu tādā sastāvā, kura samazināšanai pati devusi piekrišanu citā civillietā.

Ņemot vērā, ka lietā nepareizi norādīts nekustamā īpašuma sastāvs, nepareizi konstatēta arī nekustamā īpašuma kadastrālā vērtība un uztura līguma summa – 100 186 latu, ko apliecina pievienotā Valsts zemes dienesta 2012.gada 06.marta kadastra izziņa Nr. /numurs/, no kuras secināms, ka aktuāla nekustamā īpašuma kadastrālā vērtība un līdz ar to arī uztura līguma summa ir 62 596 latu.

Atbildētāja uzskatīja, ka viņas labticīgumu attiecībā pret prasītāju apliecina arī fakts, ka, neskatoties uz nekustamā īpašuma sastāva un vērtības samazinājumu, prasītājai netika samazināts uztura apmērs un noteikumi.

Ņemot vērā iepriekš minēto, nepastāv Civillikuma 2104. un 2193.pantā noteiktais pamats uztura līguma atcelšanai.

Ar Zemgales apgabaltiesas Civillietu tiesas kolēģijas 2012.gada 12.septembra spriedumu prasība noraidīta un no prasītājas atbildētājas labā piedzīti tiesāšanās izdevumi 436 lati.

Tiesa spriedumā konstatēja, ka pusēm nav strīda par to, ka 2009.gada 03.aprīlī starp /pers. A/ kā uztura ņēmēju no vienas puses un /pers. B/ kā uztura devēju no otras puses tika noslēgts uztura līgums (1.sēj. l.l. 7-9). Uztura līguma 1.1.punktā noteikts, ka uztura ņēmēja /pers. A/ nodod savai meitai uztura devējai /pers. B/ īpašumā nekustamo īpašumu /Nosaukums A/ Bauskas rajona, Rundāles pagastā (kadastra Nr. /numurs A/), kas sastāv no četriem zemes gabaliem ar kopējo platību 64,3 ha un ēkām (būvēm): dzīvojamās mājas, saimniecības ēkas, pagraba, klēts, sūkņu mājas, garāžas, šķūņa un pirts, tādā stāvoklī, kā tas atrodas dabā, līdz ar visiem piederumiem, tiesībām un pienākumiem. Uztura līgums ierēģistrēts Zemgales apgabaltiesas zvērinātas notāres Aijas Biezās aktu un apliecinājumu reģistrā ar Nr. /numurs/.

Uztura līguma 1.3.punktā noteikts, ka uztura devēja /pers. B/ no uztura ņēmējas /pers. A/ nekustamo īpašumu pieņem un par to apņemas uztura ņēmējas dzīves laikā dot uzturu, tas ir, ēdienu, mitekli, apģērbu un kopšanu līgumā noteiktajā apmērā un kārtībā. Savukārt uztura līguma 2.punktā noteikts uztura apmērs un tā došanas kārtība, proti, ka uztura devējas pienākums ir dot uztura ņēmējai pienācīgu ēdienu, tas ir, piegādāt nepieciešamos pārtikas produktus un pēc viņas lūguma nodrošināt maltītes sagatavošanu (2.1.punkts); nodrošināt ar atbilstoša izmēra apģērbu un apaviem (2.2.punkts); kopt un aprūpēt uztura ņēmēju atbilstoši vispārpieņemtajiem sanitārajiem un higiēnas noteikumiem (2.3.punkts); apgādāt uztura ņēmēju ar medikamentiem

atbilstoši ārstējošā ārsta norādījumiem, nodrošināt citu veidu nepieciešamās medicīniskās palīdzības savlaicīgu un pietiekamu saņemšanu, kā arī apmaksāt visus nepieciešamos ārstēšanas izdevumus (2.4.punkts); piešķirt uztura ņēmējai dzīvokļa tiesību nekustamajā īpašumā, tas ir, nodot tiesības uztura ņēmējai dzīvot nekustamajā īpašumā līdz viņas mūža galam.

Uztura līguma 2.6.punktā puses vienojušās, ka kopējā uztura vērtība uztura ņēmējai nedrīkst būt mazāka par Rundāles pagasta padomes noteikto vidējo uztura vērtību, kas šī līguma slēgšanas brīdī saskaņā ar Rundāles pagasta padomes izziņu Nr. /numurs/ ir 87,20 latu mēnesī (1.sēj. l.l. 7-9).

Tiesa atzina, ka minētais pušu līgums atbilst vispārīgajiem Civillikuma 2096., 2098.panta noteikumiem par uztura līgumu.

Tiesa spriedumā konstatēja, ka lietā nav strīda par to, ka prasītāja ir nodevusi atbildētājai viņai piederošo nekustamo īpašumu /Nosaukums A/ Rundāles pagastā, Rundāles novadā un ka īpašuma tiesību maiņa reģistrēta zemesgrāmatā (1.sēj. l.l. 23-25, 53-57).

No Bauskas zemesgrāmatu nodaļas Rundāles pagasta zemesgrāmatas nodalījuma Nr. /numurs B/ tiesa secināja, ka 2011.gada 20.aprīlī no nekustamā īpašuma /Nosaukums A/ Rundāles pagastā, Rundāles novadā tika atdalīti divi zemes gabali – /Nosaukums C/ 9,4 ha platībā un /Nosaukums D/ 8,3 ha platībā, pamatojoties uz Zemgales apgabaltiesas 2010.gada 06.decembra lēmumu lietā Nr. C06036409, kas stājies likumīgā spēkā 2010.gada 17.decembrī. Pēc atdalīšanas nekustamais īpašums sastāv no diviem zemes gabaliem 46,6 ha platībā kopā ar ēkām un būvēm (1.sēj. l.l. 23-25, 53-57).

Atdalīšanas pamatā ir Zemgales apgabaltiesas 2010.gada 06.decembra lēmums lietā Nr. C06036409, ar kuru tika apstiprināts starp prasītājiem /pers. E/ un /pers. D/ un atbildētājām /pers. A/ un /pers. B/ 2010.gada 06.decembrī noslēgtais izlīgums. Izlīgumā, cita starpā, puses vienojās nodot mantinieces prasītājas /pers. E/ īpašumā 4.zemes vienību ar kadastra apzīmējumu /numurs C/ 8,3 ha platībā un nodot mantinieka prasītāja /pers. D/ īpašumā 2.zemes vienību ar kadastra apzīmējumu /numurs D/ 9,4 ha platībā, kas atdalāmas no nekustamā īpašuma /Nosaukums A/ Rundāles pagastā (kadastra Nr. /numurs A/), nostiprināta Rundāles pagasta zemesgrāmatas nodalījumā Nr. /numurs B/uz atbildētājas /pers. B/ vārda (1.sēj. l.l. 41-45).

Tiesa atsaucās uz Civillikuma 2104.pantu, kurā noteikts, ka *abas puses var vienpusēji atteikties no uztura līguma aiz iemesliem, kas norādīti 2193.pantā*, un uz Civillikuma 2105.panta pirmo daļu, saskaņā ar kuru, *ja līgumu atceļ uztura devēja vainas dēļ, tad uztura ņēmējs vai viņa tiesību pēcnieks var prasīt atpakaļ nodoto mantisko vērtību (2096.p.), pie kam viņam nav jāatdod saņemtā uztura vērtība.* Saskaņā ar Civillikuma 2193.pantu *abas puses var vienpusēji atteikties no līguma pirms norunātā laika notecējuma, ja viņām ir svarīgi iemesli. Par svarīgu iemeslu galvenā kārtā atzīstams katrs tāds apstāklis, kurš aiz tikumības un savstarpējas taisnprātības apsvērumiem neatļauj turpināt līguma attiecības. Jautājumu par tāda apstākļa esamību izšķir tiesa pēc sava ieskata.*

Atsaucoties uz Civilprocesa likuma 93.panta pirmo daļu, tiesa atzina, ka prasītāja nav pierādījusi savas prasības pamatotību.

Tiesa uzskatīja, ka prasītāja nav pierādījusi, ka naudas līdzekļi no prasītājas noguldījuma konta valsts akciju sabiedrībā „Latvijas Hipotēku un zemes banka" (1.sēj. l.l. 10) tika tērēti prasītājas, atbildētājas un viņas ģimenes locekļu ikdienas vajadzību apmierināšanai.

Tāpat tiesa secināja, ka nav guvis apstiprinājumu prasītājas apgalvojums, ka uztura līguma darbības laikā atbildētāja bija reģistrējusies Nodarbinātības valsts aģentūrā un viņai bija piešķirts bezdarbnieka statuss. Pretēji prasītājas apgalvojumam, ka atbildētāja bija bezdarbniece un viņai norādītajā laika posmā nebija naudas līdzekļu uztura līgumā noteikto saistību izpildei, tiesa atzina par pierādītu, ka atbildētāja šajā laikā nodarbojās ar lauksaimniecību un guva ienākumus. Atbildētājai pieder Bauskas rajona Rundāles pagasta zemnieku saimniecība /Nosaukums B/ (1.sēj. l.l. 50).

Tiesa atzina, ka ar AS „SEB banka" izziņām, atbildētājas /pers. B/ un Bauskas rajona Rundāles pagasta zemnieku saimniecības /Nosaukums B/ kontu apskatiem (1.sēj. l.l. 51, 52, 135, 136, 96-107, 108-111) ir pierādīts, ka atbildētājas personīgajā kontā 2008.gadā ienākušās summas bija 21 733,42 latu, 2009.gadā – 682,66 latu, 2010.gadā – 1 975,10 latu, zemnieku saimniecības kontā ienākušās summas 2010.gadā bija 8 530,38 latu, 2011.gadā – 43 911,04 latu, savukārt no atbildētājas konta 2008.gadā veiktas skaidras naudas izmaksas 11 580 latu apmērā, 2009.gadā – 330 latu apmērā, 2010.gadā – 750 latu apmērā, no zemnieku saimniecības konta 2010.gadā veiktas skaidras naudas izmaksas 5 115 latu apmērā, 2011.gadā – 5 200 latu apmērā, 2012.gadā – 2 150 latu apmērā.

Tiesa nepiekrita prasītājas pārstāvja viedoklim, ka šīs lietas ietvaros ir nepieciešams izprasīt atbildētājas un zemnieku saimniecības /Nosaukums B/ kontu pārskatus par laiku no 2009.gada 03.aprīļa līdz 2012.gada 19.aprīlim. Atsaucoties uz Civilprocesa likuma 192.pantu par prasības priekšmetu, pamatu un robežām un 94.pantu par pierādījumiem, kuriem ir nozīme lietā, tiesa atzina, ka minēto kontu izrakstiem nav nozīmes lietā un to pieprasīšana un pievienošana lietas materiāliem nepamatoti un nesamērīgi aizskartu atbildētājas privāto dzīvi. Ar lietā iesniegtajiem pierādījumiem atbildētāja ir pierādījusi prasītājas apgalvojuma nepamatotību par to, ka atbildētājai nebija ienākumu norādītajā periodā. No atbildētājas paskaidrojumiem un liecinieka /pers. G/ liecības izriet, ka materiāli mājas un saimniecības ēku būvniecībai tika iegādāti 2004. un 2005.gadā, savukārt ģimenes budžetu veido kā atbildētājas, tā arī liecinieka ienākumi. Turklāt ņemot vērā, ka uztura līgumā pielīgtais uztura apmērs ir 87,20 latu mēnesī, prasītājas pārstāvis nepamatoti uzskata, ka atbildētājas pienākums ir pierādīt, ka viņas rīcībā minētajā laika posmā ir bijuši naudas līdzekļi, lai nodrošinātu prasītājai uzturu 200 latu mēnesī.

Tiesa uzskatīja, ka fakts, ka civillietā Nr. C06036409 /pers. E/ un /pers. D/ prasībā pret /pers. A/ un /pers. B/ par īpašuma tiesību atzīšanu uz nekustamo īpašumu un zemesgrāmatu ierakstu grozīšanu, kurā cita starpā bija izvirzīts prasījums pret līdzatbildētājām par noslēgtā uztura līguma atzīšana par spēkā neesošu, 2010.gada 06.decembrī tika noslēgts izlīgums, liecina par to, ka /pers. A/ nolūks bija uztura līguma spēka saglabāšana. Tas, savukārt, dod pamatu apšaubīt prasītājas apgalvojumu, ka 2010.gadā atbildētāja nav pienācīgi pildījusi uztura līgumā noteiktās saistības un ka prasītājas naudas līdzekļi tika tērēti gan prasītājas, gan atbildētājas un viņas ģimenes locekļu ikdienas vajadzību apmierināšanai.

Tiesa konstatēja, ka uztura līguma 2.6.punktā puses vienojušās, ka kopējā uztura vērtība prasītājai nedrīkst būt mazāka par Rundāles pagasta padomes noteikto vidējo uztura vērtību, kas līguma slēgšanas brīdī saskaņā ar Rundāles pagasta padomes izziņu Nr. /numurs/ bija 87,20 latu mēnesī, kas vienā gadā, kapitalizējot kopā ar likumiskajiem procentiem, ir 1 109,18 latu un desmit gados - 11 091,80 latu. Minētais minimālais uztura apmērs palicis nemainīgs kopš uztura līguma noslēgšanas.

Tiesa norādīja, ka tiesas sēdē pusēm nebija strīda par to, ka atbildētāja uztura līguma darbības laikā pienācīgi pilda uztura līgumā noteikto pienākumu attiecībā uz prasītājas nodrošināšanu ar mitekli, apģērbu, kopšanu, medikamentiem atbilstoši ārstējošā ārsta norādījumiem, kā arī nodrošina prasītājai medicīniskās palīdzības savlaicīgu un pietiekamu saņemšanu, apmaksā visus nepieciešamos ārstēšanas izdevumus. Tiesa atzina, ka minēto apstiprina arī ģimenes ārstes /pers. H/ 2012.gada 08.marta izraksts (1.sēj. l.l. 49), liecinieku /pers. G/, /pers. F/ un /pers. I/ liecības.

Tiesa secināja, ka tiesas sēdē starp pusēm pastāvēja strīds par uztura līguma 2.1.punkta izpildi, kas paredz atbildētājas pienākumu dot prasītājai pienācīgu ēdienu, tas ir, piegādāt nepieciešamos pārtikas produktus un pēc viņas lūguma nodrošināt maltītes sagatavošanu.

Tomēr, apgalvojot, ka pārtikas nodrošinājums ir nepietiekams, prasītāja nav iesniegusi nekādus aprēķinus, kāda ir atbildētājas dotā un prasītājas faktiski saņemtā ikmēneša uztura vērtība. Tāpat prasītāja nav iesniegusi pierādījumus, kurus tiesa varētu ņemt vērā, nosakot atbildētājas faktiski dotā ikmēneša uztura vērtību un novērtējot tā atbilstību vai neatbilstību pielīgtajai summai 87,20 latu mēnesī.

Ievērojot minēto, tiesa atzina, ka prasītāja nav iesniegusi pierādījumus, no kuriem tiesa varētu izdarīt secinājumu, ka atbildētāja nepilda uztura līguma noteikumus attiecībā uz ikmēneša uztura došanu līgumā noteiktajā apmērā.

No lietas materiāliem tiesa konstatēja, ka 2011.gada 03.novembrī Rundāles pašvaldības sociālā dienesta darbinieces apsekoja /pers. A/ dzīvesvietu, sastādot par to aktu, kurā konstatēts, ka /pers. A/ ir satraukta un pārdzīvo par ģimenē notiekošajiem konfliktiem mantojuma sakarā; /pers. A/ stāsta, ka attiecības ir saasinājušās ar meitu /pers. B/, kuru starpā ir noslēgts uztura līgums; apsekošanas brīdī mājas pagalmā sastapa /pers. B/; ieejot istabā, konstatēts, ka telpas tikko ir uzkoptas un izmazgātas, pārtika ir nodrošināta; ikdienā tiek nodrošināta aprūpe. Sociālais dienests secināja, ka /pers.

A/ tiek nodrošināta aprūpe, bet trūkst emocionāla kontakta ar tuviniekiem (1.sēj. l.l. 47).

Tāpat 2012.gada 11.aprīlī Rundāles novada pašvaldības sociālā dienesta vadītāja apsekoja /pers. A/ dzīvesvietu, sastādot par to aktu, kurā konstatēts, ka apsekošanas brīdī mājā sastapta /pers. A/ un meita /pers. B/; meita ir atnesusi pārtiku (skābu kāpostu zupu, rudzu maizi, baltmaizi, 1 l pienu, sieru, sviestu, 2 tomātus, skābo krējumu, siļķes eļļā, piena desu); apsekošanas brīdī /pers. B/ mazgāja istabas; /pers. B/ stāsta, ka pie mammas bijusi pirms divām dienām; mājā dzīvo arī /pers. B/ dēls /pers. F/, un ar viņu bija sarunāts, ka viņš izvārīs biešu zupu, to ēduši divas dienas; /pers. A/ stāsta, ka pārtika viņai tiek nodrošināta ar pārtraukumiem – viņa nezina, kad meita atnāks, apmēram ik pēc divām dienām; /pers. A/ apliecina, ka meita pirms tam bijusi svētdien. Sociālais dienests secināja, ka /pers. A/ tiek nodrošināta aprūpe, tomēr viņai trūkst emocionāla kontakta ar pieaugušajiem bērniem un mazbērniem (1.sēj. l.l. 89).

Tiesa, analizējot liecinieku /pers. F/, /pers. J/, /pers. K/, /pers. D/, /pers. C/, /pers. E/ liecības, nekonstatēja trūkumus uztura līguma pildīšanā.

Tiesa secināja, ka uztura līgumā atbildētājai nav noteikts pienākums apmeklēt prasītāju katru dienu, turklāt saskaņā ar uztura līguma 2.1.punktu atbildētājas pienākums ir nodrošināt maltītes sagatavošanu prasītājai pēc viņas lūguma. Prasītāja tiesas sēdē norādīja, ka viņa nekad nav lūgusi sagatavot ēdienu, atbildētāja to nodrošina pēc savas iniciatīvas.

Tiesa norādīja, ka lietā nav strīda par to, ka 2012.gadā no janvāra līdz augustam (ieskaitot) atbildētāja ir nodrošinājusi prasītājai uzturu naudas izteiksmē vidēji 200 latu apmērā katru mēnesi, ko apstiprina atbildētājas sastādītie aprēķini un tiem pievienotie maksājuma dokumenti (1.sēj. l.l. 138-211).

Tiesa atzina, ka ar Rundāles pašvaldības sociālā dienesta 2011.gada 03.novembra un 2012.gada 11.aprīļa aktiem un minēto liecinieku liecībām pierādīts, ka uztura līguma darbības laikā atbildētāja regulāri piegādāja prasītājai nepieciešamos pārtikas produktus un nodrošināja maltītes sagatavošanu un piegādi, pastāvīgi rūpējās par prasītāju, nepieciešamības gadījumā prasītāja saņēma uzturu un palīdzību arī no mazdēla /pers. F/.

Tiesa atsaucās uz Augstākās tiesas Senāta 2012.gada 25.janvāra spriedumu lietā Nr. SKC–227/2012, kurā atzīts, ka uztura līguma personiskais raksturs ir saistīts vienīgi ar uztura ņēmēja personību, bet nevis ar uztura devēja personīgu darbību saistību izpildē; nozīme piešķirama nevis tam, kas dod saistības izpildījumu, bet gan tam, vai izpildījums sasniedzis paredzēto rezultātu, proti, vai konkrētajā gadījumā prasītāja ir saņēmusi nepieciešamo uzturu un palīdzību.

Attiecībā uz liecinieku – prasītājas pārējo bērnu /pers. D/, /pers. C/ un /pers. E/ liecībām tiesa norādīja, ka dažās ciemošanās reizēs nav iespējams gūt objektīvu priekšstatu par to, vai atbildētāja pienācīgi pilda savas saistības attiecībā pret prasītāju uztura līgumā noteiktajā apmērā daļā par nodrošināšanu ar pārtikas produktiem un maltītes sagatavošanu.

Savukārt tas apstāklis, ka 2010.gada vasarā prasītājas ābeļdārzā nebija nopļauta zāle, kā to norādīja liecinieki /pers. K/ un /pers. J/ un neapstrīdēja arī atbildētāja, paskaidrojot, ka zāle nebija nopļauta tādēļ, ka salūza trimmers, nedod pamatu secināt, ka atbildētāja pienācīgi nepilda no uztura līguma izrietošus pienākumus.

Tiesa atzina par pierādītu, ka uztura līguma darbības laikā atbildētāja pilda uztura līguma 2.1.punktā noteikto pienākumu – nodrošina prasītājai pienācīgu ēdienu, tas ir, piegādā nepieciešamos pārtikas produktus un maltīti.

Tiesa uzskatīja par nepierādītu prasītājas apgalvojumu, ka atbildētāja izturējusies pret prasītāju ar necieņu, rupji un cilvēka cieņu pazemojoši. Lietas izskatīšanas gaitā netika iesniegts neviens pierādījums, kas apstiprinātu minētos apgalvojumus, kā arī to, ka prasītāja būtu atstāta bezpalīdzības stāvoklī.

Tiesas ieskatā no prasītājas paskaidrojumiem, liecinieku liecībām un Rundāles pašvaldības sociālā dienesta 2011.gada 03.novembra apsekošanas aktā norādītā izriet, ka patiesais prasības celšanas iemesls ir tas, ka pēc uztura līguma noslēgšanas prasītājas bērni – /pers. D/, /pers. E/ un /pers. C/ faktiski pārtrauca kontaktus ar māti. /pers. D/ un /pers. E/, liecinot tiesas sēdē, vairākkārt izteica neapmierinātību ar prasītājas un atbildētājas rīcību sakarā ar uztura līguma noslēgšanu un nekustamā īpašuma atsavināšanu atbildētājai.

Tiesa atzina, ka prasītāja pārdzīvo šādu bērnu attieksmi, viņas emocionālais stāvoklis ietekmē arī attiecības ar atbildētāju, kas izpaužas kā emocionālās saiknes trūkums, bet šis apstāklis nav atzīstams par pamatu uztura līguma atcelšanai Civillikuma 2193.panta izpratnē.

Tiesa atsaucās uz Augstākās tiesas Senāta 2012.gada 25.janvāra spriedumu lietā Nr. SKC–227/2012, kurā norādīts, ka, izlemjot jautājumu par uztura līguma atcelšanu, tiesai katrā konkrētā gadījumā, vadoties no faktiskajiem apstākļiem un pierādījumiem lietā, jāapsver, vai pastāv tādi svarīgi apstākļi, kas aiz tikumības un savstarpējas taisnprātības apsvērumiem neatļauj turpināt līguma attiecības (..); tikumības un taisnprātības apsvērumi vienmēr saistīti ar ētikas un morāles normām (nemantiskām vērtībām), tādēļ praksē šādi svarīgi iemesli var būt, piemēram, kādas līgumslēdzējpuses negodprātīga rīcība, psiholoģiskais spiediens, draudi vai pat vardarbība. Ņemot vērā, ka uztura līguma mērķis ir sniegt vajadzīgo atbalstu uztura iegūšanā personai, kurai tas patiesi nepieciešams, nenoliedzami emocionālai saiknei jeb savstarpējām attiecībām starp uztura devēju un uztura ņēmēju ir nozīme. Tomēr, Senāta ieskatā, apstākļiem, kas ir par pamatu uztura līguma izbeigšanai, jāpamatojas uz svarīgiem iemesliem, tas ir, tādiem, kuru dēļ līguma attiecību turpināšana vairs nav iespējama, jo tas būtu pretrunā ar ētikas un morāles normām.

Tiesa norādīja, ka šādus apstākļus tā nav nodibinājusi, līdz ar to nepastāv pamats uztura līguma atcelšanai, prasītājai vienpusēji atkāpjoties no uztura līguma, un prasība par 2009.gada 03.aprīļa uztura līguma atcelšanu ir noraidāma. Noraidot prasību par uztura līguma atcelšanu, nav pamata apmierināt arī izrietošos prasījumus par atbildētājas īpašuma tiesību dzēšanu un prasītājas īpašuma tiesību nostiprināšanu zemesgrāmatā.

Tiesa atzina par pamatotu arī atbildētājas pārstāves norādīto, ka, lūdzot atcelt uztura līgumu, prasītāja nepamatoti ir lūgusi atjaunot viņai īpašuma tiesības uz nekustamo īpašumu tādā sastāvā, kāds tas ir bijis līguma noslēgšanas brīdī, jo, pamatojoties uz iepriekšminēto Zemgales apgabaltiesas 2010.gada 06.decembra lēmumu lietā Nr. C06036409, ir atdalīti divi zemes gabali, un pēc atdalīšanas nekustamais īpašums sastāv no diviem zemes gabaliem 46,6 ha platībā kopā ar ēkām un būvēm. Taču, tā kā prasība tiek noraidīta, minētajam nav nozīmes lietā.

Par šo spriedumu 2012.gada 18.oktobrī prasītāja /pers. A/ iesniedza apelācijas sūdzību, lūdzot spriedumu atcelt.

Apelatore norādīja, ka Zemgales apgabaltiesa nav izvērtējusi prasītājas izteiktos argumentus un apsvērumus, tādējādi nonākot pie nolēmuma, kas ir netaisns pret prasītāju.

Apelatore norādīja, ka gan prasības pieteikumā, gan prasītājas pilnvarotais pārstāvis tiesas sēdēs pieteica lūgumu izprasīt ziņas par /pers. B/ un viņai piederošās Bauskas rajona Rundāles pagasta zemnieku saimniecības /Nosaukums B/ bankas konta stāvokli (atspoguļojot ieņēmumu un izdevumu plūsmas), jo pats naudas esamības fakts līguma saistību izpildi neapliecina. Informācijas par atbildētājas konta stāvokli pierādītu naudas summu izlietojumu, jo naudas esamības fakts neapliecina, ka nauda tika tērēta prasītājas vajadzībām. Neredzot izdevumu kopsummu, nevar spriest, vai /pers. B/ bija pietiekoši daudz naudas līdzekļu prasītājas uzturēšanai. Tā kā atbildētāja bija norādījusi, ka viņas mantu no zemnieku saimniecības mantas nošķirt nevar, tad ir jāizprasa gan atbildētājas, gan tai piederošās bankas kontu pārskats.

To, ka naudas līdzekļi ir tērēti citām vajadzībām, apelatores ieskatā apliecina tiesas sēdes protokola 13.lpp. minētais, ka atbildētājai piederošā māja /Nosaukums B/ ekspluatācijā tika nodota 2011.gada februārī, „jo mēs vēl gribējām piebūvēt klāt garāžu". Uztura došanas periodā atbildētāja ir iegādājusies kombainu, traktoru un piekabes, 2012.gada aprīlī bankā paņemot kredītu 20 000 latu. Katru gadu bankai jāatdod 3 000 latu, katru mēnesi procenti ap 80 latu. Traktoru vīrs ir iegādājies uz sava vārda, un maksā par to no saviem līdzekļiem.

Apelatore atsaucās uz Civilprocesa likuma 97.panta pirmo daļu, norādot, ka Zemgales apgabaltiesa, izskatot lietu, nav ņēmusi vērā loģikas likumus. Apelatorei nav saprotams, kādēļ atbildētājai bija jāņem kredīts ar procentiem, ja ir uzkrājumi skaidrā naudā.

Tāpat par neloģiskiem apelatore uzskatīja atbildētājas izteiktos norādījumus, ka viņas ģimenes vajadzībām tiek tērēti mazāk par 200 latu. Prasītājas ieskatā atbildētājas ģimenes uzturēšanai kā minimums tiek tērēti ap 350 – 400 latu. Minēto summu pareizinot ar 12 mēnešiem, kopējā summa ir 4 200 latu; pieskaitot klāt prasītājas vajadzībām it kā tērēto naudu (2 400 latu), sanāk, ka atbildētāja savas ģimenes un prasītājas uzturam tērē ap 7 000 latu gadā.

Apelatore norādīja, ka nav ņemts vērā, ka skaidrā nauda tika tērēta minerālmēslu un degvielas iegādei, kas zemnieku saimniecības pastāvēšanai ir vitāli nepieciešami izdevumi. Tiesa, noraidot prasījumu par zemnieku saimniecības bilances pārskata izprasīšanu, neļāva pierādīt apstākli, ka daļa no šīs skaidrās naudas ir tikusi novirzīta citiem mērķiem (degviela, minerālmēsli), nevis prasītājas uzturēšanai.

Izskatot prasītājas 2012.gada 29.oktobrī tiesā saņemto lūgumu par prasītājas atbrīvošanu no valsts nodevas samaksas, ar Zemgales apgabaltiesas Civillietu tiesas kolēģijas tiesneses 2013.gada 14.janvāra lēmumu prasītāja /pers. A/ pilnībā atbrīvota no valsts nodeva samaksas par apelācijas sūdzību. Ar Zemgales apgabaltiesas Civillietu tiesas kolēģijas tiesneses 2013.gada 14.janvāra lēmumu prasītājas apelācijas sūdzība nosūtīta izskatīšanai Augstākās tiesas Civillietu tiesu palātai.

Atbildētāja/pers. B/ 2013.gada 18.februārī iesniedza tiesā rakstveida paskaidrojumos uz apelācijas sūdzību, norādot, ka pirmās instances tiesa nepamatoti nosūtījusi civillietu izskatīšanai apelācijas kārtībā un apelācijas sūdzība nav pamatota pēc būtības.

Ar 2013.gada 14.janvāra lēmumu tiesnese nolēma atbrīvot no valsts nodevas par apelācijas sūdzību samaksas prasītāju, kura ir mirusi 2012.gada 21.decembrī. Turklāt tiesnese neņēma vērā, ka lūgumu par prasītājas /pers. A/ atbrīvošanu no valsts nodevas samaksas iesniedza prasītājas pilnvarotais pārstāvis pēc tam, kad jau bija pieņemts lēmums par apelācijas sūdzības atstāšanu bez virzības.

Attiecībā uz prasītājas iesniegto apelācijas sūdzību, atbildētāja norādīja, ka apelācijas sūdzībā izteiktais lūgums „atcelt spriedumu" ir noraidāms, jo pirmās instances tiesas sprieduma atcelšana neietilpst apelācijas instances tiesas kompetencē. Citi lūgumi apelācijas instances tiesai saistībā ar lietas izskatīšanu pēc būtības apelācijas sūdzībā nav norādīti.

Apelācijas sūdzībā nav motivēti apstrīdēts neviens no pirmās instances tiesas secinājumiem.

Apelācijas sūdzība ir vērsta uz atbildētājas /pers. B/, viņas ģimenes locekļu un viņai piederošās zemnieku saimniecības visu izdevumu noskaidrošanu par laiku no 2008.gada līdz 2012.gadam, kas būtiski un nepamatoti aizskartu atbildētājas privāto dzīvi, kā arī lietai tiktu pievienotas ziņas, kas neattiecas uz prasības pamatu.

Pierādīšanas priekšmetā lietās par uztura līguma atcelšanu neietilpst uztura devēja mantiskā stāvokļa un visu viņa izdevumu (kas nav saistīti ar uztura došanu) detalizēta noskaidrošana, bet ietilpst sniegtā uztura noskaidrošana.

Izvērtējot liecinieku liecības un rakstveida pierādījumus, pirmās instances tiesa pamatoti atzina par nepierādītiem prasības pieteikumā un prasītājas pārstāvja paskaidrojumos izteiktos apgalvojumus par prasītājas personīgo līdzekļu tērēšanu prasītājas, atbildētājas un atbildētājas ģimenes vajadzībām, atbildētājas bezdarbnieka statusu, līdzekļu neesamību uztura došanai, nepietiekamu uztura apmēru un necienīgu izturēšanos, kā arī pamatoti atzina par pierādītiem faktus, ka atbildētājai bija līdzekļi uztura nodrošināšanai saskaņā ar uztura līgumu, jo atbildētāja ir strādājusi un guvusi ienākumus, un tika pienācīgi izpildīti visi uztura līgumā noteiktie atbildētājas pienākumi.

Ar Augstākās tiesas Civillietu tiesu palātas 2014.gada 20.novembra protokollēmumu, pamatojoties uz Civilprocesa likuma 77.pantu, mirusī prasītāja /pers. A/ aizstāta ar viņas tiesību pārņēmējiem (mantiniekiem) /pers. B/, /pers. C/, /pers. D/ un /pers. E/.

Apelācijas instances tiesas sēdē prasītāji (/pers. A/ tiesību pārņēmēji) /pers. C/, /pers. D/ un /pers. E/ prasību un apelācijas sūdzību uzturēja uz tajās norādītajiem iemesliem.

Prasītājas (kā /pers. A/ tiesību pārņēmējas) un atbildētājas /pers. B/ pilnvarotā pārstāve zvērināta advokāte Zenta Bičkoviča tiesas sēdē atteicās no apelācijas sūdzības un prasības, lūdza tiesvedību izbeigt, prasību uzskatīja par nepamatotu.

Augstākās tiesas Civillietu tiesu palāta, izvērtējusi lietas materiālus un lietas dalībnieku paskaidrojumus tiesas sēdē, uzskata, ka apelācijas sūdzība nav pamatota un /pers. A/ tiesību pārņēmēju /pers. C/, /pers. D/ un /pers. E/ prasība kā nepamatota un nepierādīta ir noraidāma. Savukārt /pers. A/ tiesību pārņēmējas /pers. B/ prasībā tiesvedība izbeidzama.

Attiecībā uz /pers. A/ tiesību pārņēmējas /pers. B/ prasības atsaukumu Civillietu tiesu palāta piemēro Civilprocesa likuma 440.pantu, kas paredz, ka apelācijas instances tiesa izbeidz tiesvedību gadījumos un kārtībā, kāda noteikta šā likuma 26.nodaļā. Ņemot vērā vienas no prasītājām /pers. B/ prasības atsaukumu, ir konstatējams tiesvedības izbeigšanas pamats daļā attiecībā uz prasītāju /pers. B/ saskaņā ar Civilprocesa likuma 26.nodaļā ietilpstošo 223.panta 4.punktu, kas paredz, ka tiesa izbeidz tiesvedību lietā, ja prasītājs ir atteicies no prasības. Tā kā /pers. B/ ir tikai viena no mirušās prasītājas /pers. A/ tiesību pārņēmējām ar līdzvērtīgām tiesībām kā pārējiem tiesību pārņēmējiem /pers. C/, /pers. D/ un /pers. E/, kuri tiesvedības izbeigšanai nepiekrīt un prasību uztur, tad Civillietu tiesu palātai nav pamata visas tiesvedības izbeigšanai.

Attiecībā uz /pers. A/ tiesību pārņēmēju /pers. C/, /pers. D/ un /pers. E/ apelācijas sūdzību, Augstākās tiesas Civillietu tiesu palāta konstatē, ka apelatori apelācijas sūdzībā lūdz atcelt Zemgales apgabaltiesas 2012.gada 12.septembra spriedumu. Apelācijas instances tiesa var atcelt pirmās instances tiesas spriedumu tikai Civilprocesa likuma 427.pantā noteiktajos gadījumos. Apelācijas sūdzībā nav norādīts uz nevienu no šiem gadījumiem (sprieduma atcelšanas iemesliem), kā arī Civillietu tiesu palāta tādus nekonstatē pati.

Ņemot vērā minēto, apelācijas sūdzības motīvus, kā arī prasītāju paskaidrojumus tiesas sēdē par prasības uzturēšanu, Civillietu tiesu palāta secina, ka apelatori faktiski vēlas lietas izskatīšanu pēc būtības un prasības apmierināšanu.

Attiecībā uz prasības būtību Augstākās tiesas Civillietu tiesu palātas ieskatā apgabaltiesas spriedumā ietvertais pamatojums, tostarp pierādījumu analīze un faktu novērtējums, ir pareizs un pilnībā pietiekams. Zemgales apgabaltiesa ir devusi plašu vērtējumu prasības pieteikuma motīviem, proti, vai ir iestājušies Civillikumā noteiktie apstākļi uztura līguma atcelšanai. Tostarp tiesa ir izvērsti analizējusi galveno strīdus jautājumu – uztura līguma 2.1.punktā ietverto atbildētājas /pers. B/ pienākumu nodrošināt uztura ņēmēju /pers. A/ ar pienācīgu ēdienu, t.i., piegādāt nepieciešamos pārtikas produktus un pēc viņas lūguma nodrošināt maltītes sagatavošanu.

Līdz ar to Augstākās tiesas Civillietu tiesu palāta pievienojas Zemgales apgabaltiesas Civillietu tiesas kolēģijas 2012.gada 12.septembra sprieduma motivācijai, kā to atļauj Civilprocesa likuma 432.panta piektā daļa.

Sakarā ar apelācijas sūdzības motīviem Augstākās tiesas Civillietu tiesu palāta papildus norāda, ka Civilprocesa likuma 426.panta pirmā daļa nosaka, ka *apelācijas instances tiesa izskata lietu pēc būtības sakarā ar apelācijas sūdzību un pretapelācijas sūdzību tādā apjomā, kā lūgts šajās sūdzībās*. Civilprocesa likuma 426.panta otrā daļa paredz, ka *apelācijas instance izskata tikai tos prasījumus, kas izskatīti pirmās instances tiesā. Prasības priekšmeta vai pamata grozīšana nav pieļaujama*.

Civillietu tiesu palāta konstatē, ka apelācijas sūdzībā nav motivēti apstrīdēti pirmās instances tiesas secinājumi par lietā esošajiem pierādījumiem un ar tiem nodibinātajiem faktiem un nav norādīts, kā citādi izpaužas sprieduma nepareizība, kā vien apstāklī, ka pirmās instances tiesa nav izprasījusi ziņas par /pers. B/ un viņai piederošās Bauskas rajona Rundāles pagasta zemnieku saimniecības /Nosaukums B/ bankas konta stāvokli – izdevumu plūsmu. Apelatoru ieskatā naudas esamības fakts līgumsaistību izpildi neapliecina, bet informācija par atbildētājas konta stāvokli pierādītu naudas summu izlietojumu. Apelatori uzskata, ka nauda tika tērēta citām vajadzībām.

Augstākās tiesas Civillietu tiesu palāta šo apelatoru argumentu uzskata par nepamatotu. Pirmās instances tiesa spriedumā jau ir motivējusi, kādēļ nav

izprasāmi plašāki pierādījumi (bankas kontu pārskati) par /pers. B/ un viņai piederošās Bauskas rajona Rundāles pagasta zemnieku saimniecības /Nosaukums B/ izdevumiem, kā arī, kādēļ šādiem pierādījumiem nav nozīmes lietā (sprieduma 18.lpp). Šos motīvus Civillietu tiesu palāta neatkārtos, jo tiem, kā jau iepriekšminēts, pievienojas saskaņā ar Civilprocesa likuma 432.panta piekto daļu. Tomēr šajā sakarā Civillietu tiesu palāta papildus norāda uz vairākiem apsvērumiem. Lietā jau ir pierādījumi ne tikai par naudas iemaksām /pers. B/ un viņai piederošās Bauskas rajona Rundāles pagasta zemnieku saimniecības /Nosaukums B/ kontos, bet arī par izmaksām no tiem (1.sēj. l.l. 96-137, jo īpaši l.l. 135-137). Minētie pierādījumi pietiekami liecina par vispārējo /pers. B/ finansiālo stāvokli, un tos ir novērtējusi pirmās instances tiesa. Civillietu tiesu palātas ieskatā pirmās instances tiesa pamatoti ņēma vērā samērīguma principu un secināja, ka vēl detalizētāks kontu pārskats, no kura būtu redzami visi izdevumi, kas apmaksāti no /pers. B/ un viņas zemnieku saimniecības kontiem, būtu pārmērīga iejaukšanās /pers. B/ privātajā dzīvē un zemnieku saimniecības komercdarbībā. Turklāt būtiski, ka konta pārskats, kurā būtu konkretizētas visas izmaksas, nepierādītu to, vai /pers. A/ tika dots uzturs uztura līgumā norādītajā apmērā. Pirmkārt, konta pārskats jebkurā gadījumā detalizēti neatspoguļo visus personas izdevumus, jo nekādi neliecina par izdevumiem, kas apmaksāti ar no konta izņemtu skaidru naudu. Otrkārt, uztura došana netika pielīgta kā naudas pārskaitījumi no atbildētājas konta, bet gan kā nepieciešamo pārtikas produktu piegāde un maltīšu sagatavošana pēc /pers. A/ lūguma. Treškārt, kā atbildētāja pareizi norādījusi, lietās par uztura līguma atcelšanu pierādīšanas priekšmetā neietilpst uztura devēja mantiskā stāvokļa un visu viņa izdevumu (kas nav saistīti ar uztura došanu) detalizēta noskaidrošana, bet gan ietilpst sniegtā uztura noskaidrošana. Faktu, ka uzturs faktiski tika dots pielīgtajā apmērā, tiesa jau ir nodibinājusi ar pietiekamiem pierādījumiem lietā to kopumā un savstarpējā saistībā. Ja, piemēram, neatkarīga institūcija – Sociālais dienests apsekošanu laikā ir konstatējis, ka uzturs ir nodrošināts, tostarp konkretizējis pārtiku, kas /pers. A/ faktiski ir piegādāta, tad ir neloģiski apgalvot, ka uztura devējai varbūt nebija pietiekamu līdzekļu tās piegādāšanai. Par to, ka /pers. B/ /pers. A/ siltas pusdienas nesa katru dienu, produktus no veikala veda apmēram reizi nedēļā, turklāt pēc savas iniciatīvas, jo /pers. A/ neko konkrētu nelūdza, /pers. A/ pati liecināja 2012.gada 29.augusta tiesa sēdē (sk. 1.sēj. l.l. 221). Civillietu tiesu palāta, noklausījusies /pers. D/, /pers. E/ un /pers. C/ paskaidrojumus tiesas sēdē, atzīst, ka pirmās instances tiesa pamatoti novērtējusi situāciju tādējādi, ka patiesais prasības celšanas iemesls ir prasītājas bērnu /pers. C/, /pers. D/ un /pers. E/ neapmierinātība ar to, ka māte īpašumu atsavinājusi ceturtajam bērnam – /pers. B/. Tiesa pamatoti atzina, ka bērnu un mātes savstarpējie strīdi par īpašuma sadalījumu un šo strīdu rezultātā radies emocionālās saiknes trūkums starp uztura ņēmēju un uztura devēju nav pamats uztura līguma atcelšanai Civillikuma 2193.panta izpratnē. Līdz ar to Augstākās tiesas Civillietu tiesu palāta atzīst, ka pirmās instances tiesa ir pareizi un vispusīgi novērtējusi apstākļus un pierādījumus lietā un taisījusi pamatotu spriedumu, bet /pers. C/, /pers. D/ un /pers. E/ prasība nav pamatota un ir pilnībā noraidāma. Saskaņā ar Civilprocesa likuma 41.panta pirmo daļu *pusei, kuras labā taisīts spriedums, tiesa piespriež no otras puses visus tās samaksātos tiesas izdevumus*. Savukārt Civilprocesa likuma 44.panta trešā daļa paredz, ka, *ja prasība noraidīta, ar lietas vešanu saistītos izdevumus piespriež no prasītāja par labu atbildētājam*. Saskaņā ar Civilprocesa likuma 44.panta pirmās daļas 1.punktu ar lietas vešanu saistītie izdevumi ir arī izdevumi advokāta palīdzības samaksai. Tā kā prasība noraidāma, prasītāju samaksātie tiesāšanās izdevumi viņiem nav atlīdzināmi. Savukārt atbildētājai /pers. B/ ir tiesības uz savu tiesāšanās izdevumu piedziņu no prasītājiem. Lietas materiāli apliecina, ka /pers. B/ bija samaksājusi kancelejas nodevu par liecinieku nopratināšanu 9 latus (1.sēj. l.l. 87), kas saskaņā ar Latvijas Bankas noteikto valūtas kursu (0,702804) ir 12,81 *euro*, un par zvērinātas advokātes Zentas Bičkovičas sniegto juridisko palīdzību abu instanču tiesās 729,50 latus (1.sēj. l.l. 86, 2.sēj. l.l. 94), kas saskaņā ar Latvijas Bankas noteikto valūtas kursu ir 1037,99 *euro*, kas nepārsniedz Civilprocesa likuma 44.panta pirmās daļas 1.punktā noteikto limitu. Tātad kopējie /pers. B/ tiesāšanās izdevumi ir 1050,80 *euro*, kas atbildētājas labā piedzenami no prasītājiem /pers. C/, /pers. D/ un /pers. E/ – vienādā 350,27 *euro* apmērā no katra. Civilprocesa likuma 42.panta otrā daļa nosaka, ka, *ja prasību noraida, tiesas izdevumi, kas nav samaksāti iepriekš, piespriežami no prasītāja valsts ienākumos*. Atbilstoši Civilprocesa likuma 39.panta pirmās daļas 5.punktam un valsts akciju sabiedrības „Latvijas Pasts" tarifiem šajā lietā iepriekš neapmaksātie ar tiesas pavēstu un citu tiesas dokumentu piegādāšanu un izsniegšanu saistītie izdevumi (ar lietas izskatīšanu saistītie izdevumi) apelācijas instancē ir bijuši 5,58 *euro* (2.sēj. l.l. 49), kas saskaņā ar Civilprocesa likuma 42.panta otro daļu ir piedzenami valsts labā no prasītājiem /pers. C/, /pers. D/ un /pers. E/ – vienādā 1,86 *euro* apmērā no katra. Saskaņā ar Civilprocesa likuma 204.[1]pantu sprieduma daļā par tiesas izdevumu piedziņu labprātīgas izpildes termiņš nosakāms 10 dienas no sprieduma spēkā stāšanās dienas. Šajā termiņā valsts labā piedzenamo tiesas izdevumu samaksu apliecinošs dokuments iesniedzams Augstākajā tiesā. Ņemot vērā minēto un pamatojoties uz Civilprocesa likuma 187.panta otro daļu, 193.pantu, 194.pantu, 430.pantu, 432.pantu, Augstākās tiesas Civillietu tiesu palāta

n o s p r i e d a :

Noraidīt pilnīgi /pers. A/ tiesību pārņēmēju /pers. C/, /pers. D/ un /pers. E/ prasību pret /pers. B/ par 2009.gada 03.aprīļa uztura līguma atcelšanu, atbildētājas /pers. B/ īpašuma tiesību uz nekustamo īpašumu /Nosaukums A/ Rundāles pagastā, Rundāles novadā (kadastra Nr. /numurs A/) dzēšanu zemesgrāmatā un prasītāju īpašuma tiesību uz šo nekustamo īpašumu nostiprināšanu zemesgrāmatā.

Izbeigt tiesvedību /pers. A/ tiesību pārņēmējas /pers. B/ prasībā par uztura līguma atcelšanu, īpašuma tiesību uz nekustamo īpašumu dzēšanu un nostiprināšanu zemesgrāmatā.

Piedzīt no /pers. C/ (personas kods /personas kods/) /pers. B/ (personas kods /personas kods/) labā kancelejas nodevu 4,27 EUR (četrus *euro* un 27 centus) un ar lietas vešanu saistītos izdevumus 346 EUR (trīs simti četrdesmit sešus *euro*), kopā – 350,27 EUR (trīs simti piecdesmit *euro* un 27 centus).

Piedzīt no /pers. D/ (personas kods /personas kods/) /pers. B/ (personas kods /personas kods/) labā kancelejas nodevu 4,27 EUR (četrus *euro* un 27 centus) un ar lietas vešanu saistītos izdevumus 346 EUR (trīs simti četrdesmit sešus *euro*), kopā – 350,27 EUR (trīs simti piecdesmit *euro* un 27 centus).

Piedzīt no /pers. E/ (personas kods /personas kods/) /pers. B/ (personas kods /personas kods/) labā kancelejas nodevu 4,27 EUR (četrus *euro* un 27 centus) un ar lietas vešanu saistītos izdevumus 346 EUR (trīs simti četrdesmit sešus *euro*), kopā – 350,27 EUR (trīs simti piecdesmit *euro* un 27 centus).

Piedzīt no /pers. C/ (personas kods /personas kods/) valsts labā ar lietas izskatīšanu saistītos izdevumus 1,86 EUR (vienu *euro* un 86 centus).

Piedzīt no /pers. D/ (personas kods /personas kods/) valsts labā ar lietas izskatīšanu saistītos izdevumus 1,86 EUR (vienu *euro* un 86 centus).

Piedzīt no /pers. E/ (personas kods /personas kods/) valsts labā ar lietas izskatīšanu saistītos izdevumus 1,86 EUR (vienu *euro* un 86 centus).

Sprieduma daļā par tiesāšanās izdevumu piedziņu labprātīgas izpildes termiņu noteikt 10 (desmit) dienas no sprieduma spēkā stāšanās dienas. Šajā termiņā valsts labā piedzenamo tiesas izdevumu samaksu apliecinošs dokuments iesniedzams Augstākajā tiesā.

Spriedumu var pārsūdzēt kasācijas kārtībā 30 dienu laikā Augstākās tiesas Civillietu departamentam, kasācijas sūdzību iesniedzot Augstākās tiesas Civillietu tiesu palātā un iemaksājot drošības naudu 284,57 EUR (divi simti astoņdesmit četru *euro* un 57 centu) apmērā. Pilna sprieduma sastādīšanas datums ir 2015.gada 06.februāris.

Tiesas sēdes priekšsēdētāja tiesnese	(paraksts)	Z.Pētersone
Tiesnese	(paraksts)	I.Grauda
Tiesnesis	(paraksts)	N.Riņķis

NORAKSTS PAREIZS
Latvijas Republikas Augstākās tiesas

Civillietu tiesu palātas tiesnese Z.Pētersone
Rīgā 2015.gada 06.februārī